

[Formanden.]

Jeg skal udsætte mødet; det genoptages i dag kl. 13²⁰.

Mødet udsat kl. 11⁵⁰.

Mødet genoptaget kl. 13²⁰.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede stats- og udenrigsminister, for at han kan fremsætte den anmeldte redegørelse.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): For godt 4 måneder siden gav jeg i det høje ting en udenrigspolitisk redegørelse, som sammen, med den efterfølgende debat gav en orientering om regeringens udenrigspolitiske hovedlinje og om partiernes vurdering af enkelte sider heraf.

Jeg vil gerne i dag forud for den politiske debat, der jo normalt afslutter folketingets arbejde; benytte lejligheden til at opsummere enkelte hovedpunkter i den udvikling, som siden da har fundet sted på det udenrigspolitiske område.

Om denne udvikling kan det i almindelighed siges, at spørgsmålet om at udjævne modsætningsforholdet mellem øst og vest og skabe en virkelig afspænding har stået i centrum for opmærksomheden. Visse indledende fremskridt af proceduremæssig karakter er gjort, men der er endnu lang vej tilbage til en løsning af de dominerende storpolitiske problemer. Det ville være for tidligt at sige, at vi har fundet veje og midler, som kan føre frem til en international forståelse og til varig fred.

Et af de centrale problemer er nedrustningsspørgsmålet. Løsningen af dette spørgsmål er af alt afgørende betydning for en tilnærmelse mellem øst og vest, og der er inden for NATO enighed om, at nedrustning under kontrol bør være et af hovedpunkterne på dagsordenen for en konference på højeste plan.

Nedrustningsproblemerne er så komplicerede og så omfattende, at den danske regering har ment at burde indtage det standpunkt, at man for at komme videre

frem bør koncentrere sig om begrænsede forslag, der kan løses ét efter ét, i etaper. På det nordiske udenrigsministermøde i Stockholm i marts måned var der enighed om dette standpunkt, der blev formuleret i en fællesudtalelse fra mødet. Efter de nordiske landes opfattelse må en aftale om indstilling af forsøg med kernevåben, forbundet med et passende kontrolsystem, betragtes som et af de områder, der med en vis rimelig udsigt til resultat kunne benyttes som udgangspunkt for videre fremskridt. En forudsætning for et sådant moratorium, som man kan kalde det, måtte det dog være, at der samtidig som indledning til næste etape træffes aftale om optagelse af forhandlinger om ophør af produktion af kernevåben til militært brug samt om en reduktion af de konventionelle styrker.

Der er efter min mening god grund til at nære tilfredshed med, at der mellem de nordiske lande har kunnet skabes enighed om visse principielle synspunkter på dette område. Der er jo ikke her tale om, at noget af landene har ændret udenrigspolitisk kurs, og i den internationale situation, der foreligger, var det magtpåliggende for de nordiske lande i fællesskab at formulere en generel betragtning i et vigtigt storpolitisk anliggende med det formål at yde et bidrag til bestræbelserne for at opnå en international afspænding.

Som det vil være tingets medlemmer bekendt, har Sovjetunionen i henvendelser til en lang række lande, herunder Danmark, ved et brev af 4. april fra ministerpræsident Khrustjov givet meddelelse om, at den pr. 31. marts i år har indstillet sine forsøg med kernevåben. Denne beslutning har utvivlsomt haft en ikke ringe propagandamæssig virkning, særlig i de såkaldt uforpligtede lande, i Asien og i Afrika. En vis påvirkning i den vestlige opinion kan nok også spores. Vi må imidlertid endnu en gang gøre os klart, at en ensidig indstilling af atomforsøgene, der ikke er sikret ved international overenskomst og kontrol, ikke fører os et skridt videre på nedrustningens vej. Produktionen af kernevåben kan gå videre og de eksisterende lagre af atom- og brintbomber forøges. Man kunne fristes til at sige, at kernen i hele nedrustningskomplekset netop er muligheden for at nå frem til en aftale om kontrolleret forbud

[Stats- og udenrigsministeren.]

mod fremstilling af kernevåben. Det vestlige nedrustningsforslag, som sidste efterår med overvældende majoritet blev vedtaget i De Forenede Nationers plenarforsamling, tog netop sigte både på denne centrale side af problemet og på de andre aspekter i nedrustningsspørgsmålet, derunder også indstilling af atomforsøgene og begrænsning af de konventionelle styrker og rustninger, etablering af inspektionszoner og oprettelse af en international kontrolorganisation. Sovjetunionen afviste imidlertid dette nedrustningsforslag og har fastholdt sin vægring ved at deltage i arbejdet i De Forenede Nationers nedrustningskommission.

Yderligere har Sovjetunionen i slutningen af april i år afvist et resolutionsforslag, der fra amerikansk side blev fremsat i sikkerhedsrådet, og som indeholdt en genoplivelse af det tidligere forslag om en arktisk inspektionszone. Tanken om etablering af en sådan inspektionszone har, som man vil vide det, direkte relation til Danmark, idet vi har meddelt vort principielle samtykke til, at de dele af Grønland, som ligger nord for polarcirklen, inkluderes i et sådant forslag.

Selv om nedrustningsspørgsmålet derfor er kommet ind i et dødvande, har vi dog måske alligevel lov til at have et vist begrænset håb om, at en mere positiv udvikling kan være i sigte. Sovjetunionen er for nylig gået med til et amerikansk forslag om at inlede tekniske undersøgelser med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af et kontrol- og inspektionssystem, men det sovjetiske tilsagn gælder dog kun en forhandling om de tekniske forudsætninger for en kontrol med indstilling af atomforsøgene.

Det seneste, der er sket i spørgsmålet, er, at USA sidste lørdag foreslog Sovjetunionen, at eksperter fra Amerika, England, Frankrig og Sovjetunionen inden 3 uger skal mødes i Genève for at drøfte de tekniske muligheder for kontrol med standning af atomforsøgene.

I forbindelse med nedrustningsspørgsmålet vil jeg gøre nogle få bemærkninger om de tanker og planer, der er fremme om at gennemføre partielle nedrustningsforanstaltninger under en eller anden form i en centraleuropæisk zone. I den seneste tid

har dette punkt fået fornyet aktualitet ved det forslag, som den polske udenrigsminister Rapaacki har fremlagt om en atomfri zone i Centraleuropa. Også på dette felt følger de nordiske lande samme linje, således som det kom til udtryk i communiqueet fra udenrigsministermødet i Stockholm. Vi er enige i, at spørgsmålet om regionale nedrustningsforanstaltninger i en centraleuropæisk zone fortjener opmærksomhed som et udgangspunkt for overvejelser med hensyn til veje og midler til at nå fremskridt.

Der kan imidlertid rettes mange og vægtige indvendinger mod den polske plan. Disse indvendinger er kommet frem i de svar på forslaget, som USA og Storbritannien har afgivet. Planen forekommer således for begrænset i omfang til at formindske faren for en atomkrig og skaber ud fra et militært synspunkt ikke nogen forsvarlig basis for en sikkerhedszone i Europa. Den tager heller ikke hensyn til spørgsmålet om Tysklands genforening. Partielle løsninger af nedrustningsspørgsmålet, der medfører en afgørende tilsidesættelse af de sikkerhedsmæssige interesser, vil nok gøre mere skade end gavn, men med forbehold af denne karakter mener vi dog fra dansk side, at mulighederne for militære begrænsninger under kontrol i en centraleuropæisk zone med behørig hensyntagen til de politiske spørgsmål, som nu engang hører sammen hermed, fortsat har krav på opmærksomhed som et område, hvor konstruktive forslag måske kunne bane vejen for en ordning, der uden at sætte den vestlige verdens sikkerhed på spil kunne tjene til en afspænding i Centraleuropa.

Det spørgsmål, der nu gennem et par måneder har domineret den storpolitiske aktivitet i verden, er, hvorvidt der vil blive etableret et topmøde mellem øst og vest, og hvad vi kan vente af et sådant møde. Trods forskellige vanskeligheder er det forberedende diplomatiske arbejde i Moskva nu indledt. Der består dog stadig divergenser mellem parterne ikke bare med hensyn til sagernes realitet, men også for så vidt angår forberedelsernes karakter og omfang. Regeringen anser det for vigtigt, at et topmøde kommer i stand, men afgørende for mødets heldige udfald vil være den vilje, der er til stede hos parterne.

[Stats- og udenrigsministeren.]

med hensyn til at bøje standpunkterne mod hinanden. Derfor er det så vigtigt, at en kommende topkonference forberedes grundigt. Et møde mellem regeringscheferne, der ender resultatløst, vil kunne fastlåse standpunkterne for lang tid fremover og derfor måske kunne have uheldigere virkninger, end om der slet intet møde havde fundet sted. For der er jo ingen tvivl om, at et møde mellem øst og vest mellem regeringschefer vil vække store forventninger. Jeg tror derfor, alt må sættes ind på at undgå et sammenbrud, og midlet hertil er i første række den grundige forberedelse af et sådant møde. Dette er det vestlige standpunkt, således som det også kom frem i communicateet efter NATO-mødet i København. Samtidig har den vestlige verden indtaget den, jeg synes, man har lov til at sige smidige holdning, at man ikke har fæstet sig ved et topmøde som den eneste farbare vej. Skulle det vise sig mere hensigtsmæssigt at føre forhandlingerne på et andet plan, er Atlantmagterne rede til at gå ind for en sådan løsning. Også dette standpunkt fandt udtryk i communicateet fra NATO-mødet.

Om resultaterne fra dette NATO-møde på udenrigsministerplan, der, som det vil være det høje ting velbekendt, afholdtes i København i dagene 5.-7. maj, vil jeg gerne gøre nogle supplerende bemærkninger.

Mødet var — som NATOs forårsmøder plejer at være det — først og fremmest helliget politiske spørgsmål. Egentlige beslutninger blev ikke truffet, men det havde heller ikke været tilsigtet. Formålet med den politiske drøftelse på mødet var at udveksle synspunkter om den aktuelle situation som et led i den fortsatte udenrigspolitiske rådslagning, der foregår inden for NATO. Forhandlingerne fandt sted i den gode samarbejdets ånd, som præger NATOs møder, og det var glædeligt at se, i hvor høj grad der var enighed om de afgørende spørgsmål.

Det første punkt på dagsordenen var en drøftelse af NATOs virksomhed på grundlag af en rapport fra generalsekretæren. I denne rapport fremhævedes især de bemærkelsesværdige fremskridt, der er gjort ved udvidelsen af den politiske rådslagnings-

virksomhed inden for NATO. Endvidere drøftede rådet behovet for en udvidelse af det økonomiske samarbejde mellem medlemslandene; fra så godt som alle sider blev der udtrykt ønske om et snævrere samarbejde på dette område. Fra dansk side fremhævedes især betydningen af, at forhandlingerne om skabelsen af et frihandelsområde måtte føre til et gunstigt resultat. Ønsket om et snævrere økonomisk samarbejde fandt positivt udtryk i det communiqué, som blev udsendt efter mødet, og som bl. a. understregede betydningen af, at de økonomiske forhandlinger, der i øjeblikket finder sted, fører til et godt resultat.

Under det andet punkt på dagsordenen, den internationale situation i lyset af den seneste udvikling, blev hovedemnet for udenrigsministrenes indlæg spørgsmålet om udsigterne for afholdelsen af et møde på højeste plan med gunstigt resultat. Jeg har allerede omtalt hovedpunkterne i rådets opfattelse og skal derfor indskrænke mig til at fremhæve, at NATO-regeringerne ikke trods skuffelser ville opgive håbet eller opgive deres tilslutning til princippet om forhandling. Der var i rådet enighed om, at medlemslandene ikke vil lade sig afskrække af de vanskeligheder, de mødte, eller ville lade løsningen af de udestående problemer hindre af formelle spørgsmål. Blandt de emner, som man burde drøfte på et eventuelt topmøde, var Tysklands-problemet og som tidligere nævnt nedrustningsspørgsmålet.

I mit indlæg på NATO-rådsmødet fremhævede jeg betydningen af at undersøge mulighederne for ved forhandling mellem øst og vest at finde udveje til at mindske spændingen i verden og redegjorde for regeringens standpunkt med hensyn til sådanne forhandlinger og deres forberedelse. Jeg omtalte endvidere nogle af de tanker, som de nordiske regeringer har gjort sig om det europæiske sikkerhedsspørgsmål, og jeg gjorde rådet bekendt med den danske regerings syn på nedrustningsspørgsmålet, der — som jeg tidligere her har nævnt — går ud på, at det kunne være gavnligt som et første skridt at se på forslag af mere begrænset rækkevidde og derefter gå trinvis frem. Selv et beskedent skridt fremad kan vise sig betydningsfuldt for løsningen af andre sider af nedrustningsspørgsmålet.

[Stats- og udenrigsministeren.]

Jeg synes, at vi har grund til at være tilfreds med det forløb, mødet fik, og jeg vil især gerne fremhæve den usvækkede vilje til forhandling og afspænding, der blev givet udtryk for fra alle sider. Også de praktiske arrangementer i forbindelse med mødet forløb godt; dette skyldes ikke mindst, at mødet ved velvilje og imødekommenhed fra det høje folketings præsidium kunne afholdes her i folketingsbygningen, og jeg vil gerne på regeringens vegne bede formanden modtage en tak for den velvilje, der ved denne lejlighed blev vist dette mødes tilrettelæggelse og organisation.

NATO-konferencen gav en værdifuld orientering om de vestlige landes syn på de centrale storpolitiske spørgsmål. Der har imidlertid også nu i foråret fundet en anden konference sted, der gav anledning til en interessant international meningsudveksling, men om helt andre emner. Jeg tænker på De Førnede Nationers konference i Genève om retsordenen på havet. Konferencen blev åbnet den 24. februar og varede til udgangen af april, og alle FN's medlemsstater foruden de stater, der er medlemmer af en eller flere af FN's særorganisationer, var indbudt til konferencen. I alt 86 lande deltog. Danmark var repræsenteret ved en delegation under ledelse af udenrigsministeriets rådgiver i folkeret, professor Max Sørensen.

Ved denne lejlighed skal jeg indskrænke mig til at nævne, at der på konferencen blev behandlet en række væsentlige problemer af betydelig interesse for Danmark. Som de ærede medlemmer måske ved, var det vigtigste spørgsmål, der var til behandling, problemet om bredden af staternes territorialfarvand. Men inden jeg siger et par ord om dette, vil jeg lige nævne, at også andre vigtige problemer var til debat, bl. a. spørgsmålet om handels- og krigsskibes rettigheder og pligter såvel på det åbne hav som under passage af fremmede landes søterritorier, om gennemsejlingsretten af stræder, om fiskeri og fredningsforanstaltninger på det åbne hav og om den såkaldt kontinentale sokkel, det vil sige den del af havbunden, der strækker sig fra land ud til de store havdybder. Det lykkedes konferencen at udarbejde 4 konventioner, der indeholder regler hen-

holdsvis om staternes territorialfarvande, om det åbne hav, om fiskeri og fredningsforanstaltninger på det åbne hav samt om den kontinentale sokkel. Under forbehold af senere ratifikation blev disse konventioner undertegnet af et antal delegationer, herunder den danske. Yderligere vedtog konferencen en særlig protokol om retslig afgørelse af tvistigheder, der vedrører fortolkningen eller anvendelsen af de pågældende konventioners sagsområde, og et antal resolutioner af forskelligt indhold. Inden Danmark eventuelt ratificerer de pågældende konventioner, vil spørgsmålet herom blive drøftet med det udenrigspolitiske nævn, ligesom det også vil blive undersøgt, om ratifikationen måtte kræve folketingets samtykke. I bekræftende fald vil dette naturligtvis blive indhentet.

Hvad angår problemet om søterritoriets bredde, som jeg nævnte før, endte konferencen beklageligvis, uden at der kunne opnås det nødvendige to tredjedels flertal for en særlig regel. Men det besluttedes at henvise dette spørgsmål til FN's plenarforsamling, for at denne kan drøfte tilrådeligheden af at indkalde en ny konference til afgørelse af dette og andre problemer, der ikke fandt deres løsning på konferencen.

Det principielle danske standpunkt var, at søterritoriets bredde burde fastlægges til 6 sømil, og at der derudover normalt ikke burde bestå nogen ret for staterne til at kræve et særligt fiskeriterritorium. For imidlertid at tilgodese de særlige interesser, som de befolkninger har, der lever i områder, som på grund af isoleret geografisk beliggenhed i usædvanlig høj grad er beroende af havet, tog den danske regering det standpunkt, at for sådanne områders vedkommende — og det gælder særlig Island, Færøerne og Grønland — burde der indføres en undtagelsesregel, hvorefter disse områder kunne hævde et fiskeriterritorium på indtil 12 sømil fra de grundlinjer, der danner udgangspunktet for søterritoriets beregning.

På konferencen viste det sig ikke muligt at opnå almindelig tilslutning til en sådan undtagelsesregel, selv om der fra flere sider vistes forståelse for de særlige problemer, der gør sig gældende for befolkningerne i de områder, jeg har nævnt. Under disse

[Stats- og udenrigsministeren.]

omstændigheder besluttede regeringen ud fra ønsket om at bidrage sit til, at der på konferencen opnåedes en overenskomst om det så vigtige problem om søterritoriets bredde, sammen med flertallet af de stater, der deltog i konferencen, at støtte et amerikansk forslag, hvorefter staterne skulle have en almindelig adgang til at fastsætte et søterritorium på 6 sømils bredde og derudover kunne hævde en særlig fiskerizone på yderligere 6 sømil, dog således, at fremmede landes fartøjer under forpligtelse til at respektere visse fredningsforanstaltninger fortsat skulle have adgang til at fiske i dette område, hvis de faktisk havde fisket dér i mindst 5 år.

Af det, jeg her har sagt, vil de ærede medlemmer kunne forstå, at det amerikanske forslag ikke fuldt ud tilfredsstillede de danske interesser, fordi det ikke tog det efter vor opfattelse nødvendige hensyn til de særlige forhold, der råder på Færøerne og i Grønland. Under debatten gjorde den danske delegation udtrykkelig opmærksom herpå.

Som de ærede medlemmer måske vil vide, er det nugældende fiskeriterritorium fastsat i en overenskomst med Storbritannien af 22. april 1955. Dette territorium er fastsat med visse holdepunkter i princippet om 3 sømils bredde, selv om det er beregnet på en sådan måde, at territoriet er langt større end ved en streng anvendelse af det klassiske 3 sømils princip. Der har tidligere været overvejelser og forhandlinger i gang om en ændring af overenskomsten, og efter Genèvekonferencens afslutning har regeringen genoptaget spørgsmålet om en revision af den færøske fiskerigrænse. Der har været anledning til at fremføre de danske synspunkter i Det nordatlantiske Råd. Det er regeringens hensigt fortsat at arbejde for en udvidelse af det færøske fiskeriterritorium, og regeringen har i denne forbindelse meddelt det færøske landsstyre, at man gerne ser, at der i nær fremtid finder en forhandling sted mellem landsstyret og myndighederne i København. Under denne forhandling skulle der blive lejlighed til at gennemgå sagens hidtidige forløb, såvel på Genèvekonferencen som efter denne, og til at drøfte den videre fremgangsmåde.

Det har været min mening ved denne lejlighed at give det høje ting en ganske kort beretning om visse hovedpunkter i den udenrigspolitiske udvikling i foråret med særlig vægt på de problemer, der mest umiddelbart kommer os ved. Jeg erkender, at der var andre udenrigspolitiske emner, der også kunne være berørt. Vi har således set den ideologiske kamp mellem Moskva og Beograd blive fornyet, og vi har været vidne til nye uroligheder i det mellemste østen; Libanon har indbragt en klage for sikkerhedsrådet, men sagen er blevet udsat i nogle dage for at åbne mulighed for mægling.

Med særlig bekymring og uro har vi dog i den seneste tid fulgt de skelsættende begivenheder i Frankrig og Algier. Frankrig er et af Europas ældste kulturlande, og vi kan derfor ikke være uberørte af udviklingen i dette land med dets store historie. Det tilkommer ikke os at fælde nogen dom over disse begivenheder. Jeg vil dog gerne ved denne lejlighed give udtryk for regeringens og, jeg tror, det danske folks inderlige håb om, at de kræfter og stemninger, der præger udviklingen, må kunne forenes i en fælles indsats, der på demokratisk grundlag kan bære Frankrig over vanskelighederne og betrygge tilværelsen og fremtiden for det franske folk. Der er for os så meget mere grund til at udtale dette håb, som udviklingen i Frankrig på mange måder vil øve sin store indflydelse både på de økonomiske og på de politiske forhold i Europa, ja, vi kan godt sige i hele verden.

I de internationale krisesituationer, der for øjeblikket er under udvikling forskellige steder, skifter billedet så at sige fra dag til dag, og jeg tror ikke, at det vil tjene noget formål at gå i detaljer eller forsøge nogen nærmere vurdering af begivenhederne ud over, hvad jeg har sagt her i dag. Der kan dog næppe være tvivl om, hvis man vil prøve at opsummere den udenrigspolitiske situation, at vi er inde i en urolig og vanskelig periode, hvor der kræves besindighed og sammenhold hos alle, der vil sikre en udvikling i fredelige og rolige baner. Der er ikke megen grund til at tro, at de udenrigspolitiske vanskeligheder, der består, vil blive løst i løbet af kort tid eller uden store anstrengel-

[Stats- og udenrigsministeren.]

ser. Vi kan ikke vente, at i udenrigspolitisk henseende lyse og lykkelige forhold ligger umiddelbart forude. Vi skal nok gennem meget stormvej endnu. Der er efter mit skøn derfor god grund til at opfordre til tålmod og udholdenhed.

Den danske regering vil fortsat — og jeg føler mig overbevist om: med fuld støtte af det høje ting og af det danske folk som helhed — af sine fulde evner, og hvor det er muligt, virke for international afspænding for en varig fred. Det har været vor politik hidtil, og den vil vi fortsat føre på basis af grundpillerne i dansk udenrigspolitik, vort medlemskab af De Forenede Nationer og af NATO.

Forhandlingen om skolelovsforslagene gennoptoges.

(Foregående forhandling findes i tidenden sp. 4998).

Else Zeuthen: Ved anden behandling af de foreliggende lovforslag udtalte jeg på det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarps og egne vegne, at vi ikke kunne medvirke til forslagernes gennemførelse, som de da forelå, for det første fordi forholdene omkring hovedskolens øverste boglige klasser ikke var ordnet, så der kunne blive et 5-årigt løb til realksamen, og for det andet fordi vi anså et 5-årigt gymnasium for den eneste tilfredsstillende ordning, efter at man havde frataget gymnasieskolen dens 2 underste klasser; kun det 5-årige gymnasium kan efter vor opfattelse hindre en devaluering af studentereksamen og undervisningen i gymnasiet.

I den anledning vil jeg sige, at vi med tilfredshed hilser de ændringsforslag vedrørende folkeskolens forhold, som tinget lige har vedtaget. Det gælder først og fremmest det nye stk. 6 til § 14, hvorved det kræves, at der tilrettelægges en sammenhængende, fortløbende undervisning med forskellig målsætning for såvel de klasser, der peger mod realksamen, som for de klasser, der peger mod den fortsatte undervisning i hovedskolens 8. og 9. klasse. Jeg ser herved et af de ønsker opfyldt, som jeg fremsatte ved lovforslagets anden behandling.

Det er mig imidlertid uforståeligt, at de samme kredse, der er gået så stærkt ind for betydningen af den sammenhængende børneskole, ikke også har kunnet indse betydningen af et sluttet løb på skolens sidste trin og har kunnet gå med til det 5-årige gymnasium, der ønskes og anbefales af nogle og halvfems procent af alle gymnasielærere og af samtlige rektorer ved gymnasieskolerne. Man har ønsket at støtte sig til den pædagogiske sagkundskab på ét punkt, men ikke på et andet; og det finder jeg meget beklageligt. Jeg forstår ikke den inkonsekvens og må tage afstand fra den, så sandt som den hindrer os i at få den bedst mulige ordning for den undervisning her i landet; der skal forberede til universiteterne og de højere læreanstalter.

Det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp og jeg har stemt for de stillede ændringsforslag, da vi anser dem for virkelige forbedringer, men da vi ikke mener, at lovforslagene som helhed giver en tilfredsstillende ordning af skolen, først og fremmest for den højere undervisnings vedkommende, kan vi ikke medvirke til deres gennemførelse. Vi mener imidlertid, at forslagene på andre punkter indeholder noget værdifuldt nyt, f. eks. ordningen af landsbyskolens forhold og reglen om det 8. og 9. skoleår for de ikke boglige klasser. Vi vil derfor ikke stemme imod lovforslagene, men afholde os fra at stemme.

Ladefoged: Det ville være en lykkelig udgang af de mange og lange drøftelser, om den højtærede undervisningsminister kunne have ført sine skolelovsforslag frem i eller til en sådan skikkelse, at de kunne have været vedtaget af et enigt folketing og med tilslutning fra alle interesserede parter, hjemmene såvel som skolens folk. Vi er mange, der beklager, at denne opgave har været for svær for den højtærede minister. Her inde i det høje ting og ude i befolkningen hersker der uenighed om betimeligheden af overhovedet i øjeblikket at gennemføre det atter og atter ændrede forslag. Også i mit parti er meningerne herom delte, og flere af os er så skuffede, at vi ikke med vor stemme ønsker noget medansvar for dette forslag på godt og ondt. Når jeg siger på godt og ondt, er det, fordi vi erkender,